

9.11.2016

Työ- ja elinkeinoministeriö
PL 32
00023 Valtioneuvosto
(kirjaamo@tem.fi)

Viite Lausuntopyyntönne 12.09.2016 TEM/1308/08.05.01/2016

Asia **Fennovoima Oy:n käytetyn polttoaineen loppusijoitushanketta koskeva YVA-ohjelma (Pyhäjoki)**

Työ ja elinkeinoministeriö on pyytänyt Museoviraston lausuntoa Pyhäjoen Fennovoima Oy:n käytetyn ydinpolttoaineen kapselointi ja loppusijoituslaitoksen ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta. Vaihtoehtoisina loppusijoituspaikkakuntina ovat Eurajoki ja Pyhäjoen Sydänneva. Rakennettua kulttuuriympäristöä ja arkeologista kulttuuriperintöä koskevan Museoviraston ja Pohjois-Pohjanmaan välisen yhteistyösopimuksen mukaisesti Pohjois-Pohjanmaan museo on lausuva museoviranomainen Pyhäjoen kunnan osalta. Vastaavalla tavalla Satakunnan museo lausuva viranomainen on Eurajoen kunnan osalta.

Käytetyn ydinpolttoaineen loppusijoitushankkeen tarkoituksena on huolehtia Fennovoiman ydinvoimalaitosten käytön yhteydessä syntyvästä käytetystä ydinpolttoaineesta. Fennovoima rakennuttaa myöhemmin valitsemalleen loppusijoituspaikalle käytetyn ydinpolttoaineen huollon toteuttamiseksi tarvittavat maanpäälliset kapselointilaitokset ja maanalaiset loppusijoitustilat sekä muut apu- ja oheistilat. Käytetyn ydinpolttoaineen loppusijoittaminen alkaisi Fennovoiman tämän hetken suunnitelmien mukaan aikaisintaan 2090-luvulla.

Pyhäjoen kunnassa loppusijoitusta selvitetään Sydännevan tutkimusalueella. Sydännevan tutkimusalue (n. 13 km²) sijaitsee Pyhäjoen keskustasta noin 11 km etelään. Alue rajautuu etelässä Kalajoen kunnan rajaan ja itäosaltaan se sivuaa Merijärven kunnan rajaa. Muut lähimmät asutuskeskittymät ovat Merijärvi noin 6 km kaakkoon, Alavieska noin 13 km etelään ja Kalajoki noin 13 km lounaaseen.

Arvokkaat maisema-alueet ja rakennettu kulttuuriympäristö

Fennovoima Oy:n käytetyn polttoaineen loppusijoitushanketta koskevassa YVA-ohjelmassa arvokkaiden maisema-alueiden nykytilan kuvauksessa lähtötietoina on käytetty muun muassa ilmakuvia, karttoja ja paikkatietojärjestelmissä olevia arvokkaiden maisema-alueiden inventointeja. Pohjois-Pohjanmaan alueen osalta valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden inventoinnit on päivitetty Pohjois-

9.11.2016

Pohjanmaan liiton toimesta vuonna 2014 ja tätä inventointimateriaalia tulee käyttää YVA-ohjelman lähtöselvityksissä.

Rakennetun kulttuuriympäristön osalta Fennovoima Oy:n käytetyn polttoaineen loppusijoitushanketta koskevassa YVA-ohjelmassa nykytilan kuvaus perustuu olemassa oleviin selvityksiin, inventointeihin ja rekistereihin sekä kartta- ja ilmakuvatarkasteluihin. YVA-selostukseen nämä tiedot tullaan päivittämään ja tekemään mahdolliset tarvittavat lisäinventoinnit. Hankkeen vaikutuksia tullaan selvittämään viiden kilometrin etäisyydeltä tutkimusalueesta.

YVA-selostuksessa suunnittelualueen ja sen lähialueen maisemalliset arvot sekä hankkeen vaikutukset rakennetun kulttuuriympäristön kohteisiin selvitetään uudelleen kartta- ja ilmakuvatarkastelujen, maastokäyntien ja paikallistuntemusta omaavien henkilöiden avulla. Maisemavaikutuksia tullaan havainnollistamaan valokuvasovittein.

Arkeologinen kulttuuriperintö

YVA-ohjelmassa muinaisjäännösten nykytilan kuvaus Pyhäjoen Sydännevan osalta kohdassa 6.2.4 (s. 82–83) perustuu Museoviraston ylläpitämän muinaisjäännösrekisterin tietoihin. Tutkimusalueelta tunnetaan tällä hetkellä kolme muinaismuistolain (295/1963) tarkoittamaa kiinteää muinaisjäännöstä: Sydännevanasaaret (muinaisjäännöstunnus 625010022), Lähdekangas E (625010023) ja Korkiakangas SE (625010017). Alueen tiedot perustuvat vuonna 1997 tehtyyn Pyhäjoen kunnan arkeologiseen perusinventointiin. Myöhemmin aluetta on sivunnut Pyhäjoen Karhunnevan kankaan tuulipuiston sähkönsiirtoreittien arkeologinen inventointi (2015), jonka yhteydessä on tarkastettu kohde Korkiakangas SE.

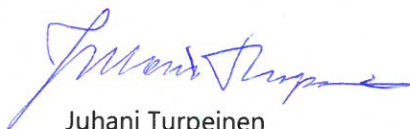
Kaikki alueelta tunnetut kohteet ovat kivirakenne/röykkiökohteita. Lisäksi Sydännevan tutkimusalueen lähialueelta tunnetaan muutamia ajoittamattomia kivirakenteita sekä historiallisen ajan tervahauta. Sydännevan tutkimusalue on maastollisesti kalliosaarekkeiden rikkomaa suomaastoa noin 30 – 40 metrin korkeudella nykyisestä merenpinnasta. Maastollisesti alue on potentiaalista etenkin röykkiökohteita ajatellen, mitä myös alueelta jo tunnetut kohteet osoittavat. Kokonaisuutena alue kuitenkin on heikosti tutkittu muinaisjäännösten suhteen, eikä olemassa olevia tietoja voi pitää kattavina.

YVA-ohjelman luvun 7 *Suunnitelma ympäristövaikutusten arvioinnista ja siinä käytettävistä menetelmistä* kohdassa 7.4 *Kulttuuriympäristö* (s. 101) todetaan, että rakennetun kulttuuriympäristön sekä arkeologisen kulttuuriperinnön osalta tiedot päivitetään YVA-selostukseen ja tutkimusalueilla tehdään maastokäynnit sekä tarvittaessa muinaisjäännösinventointi. Edelleen kohdassa todetaan, että mahdollisista tutkimusalueella sijaitsevista muinaismuistoista tehdään muinaisjäännösinventointi ja että tarvittaessa laaditaan suojelusuunnitelma yhteistyössä Museoviraston kanssa.

Edellä todetun mukaisesti Pohjois-Pohjanmaan museo edellyttää Pyhäjoen Sydännevan tutkimusalueella tehtäväksi kattavan arkeologisen maastoinventoinnin. Inventoinnin keskittämistä yksinomaan esimerkiksi vain muuttuvan maankäytön alueisiin ei voi pitää riittävänä. Mitä paremmin alueen muinaisjäännöskanta on selvitetty, sitä paremman pohjan se

9.11.2016

antaa maankäytön suunnittelulle. Mahdollisten esihistoriallisten kohteiden lisäksi inventoinnissa tulee kiinnittää huomiota myös historiallisen ajan kohteisiin. Inventoinnin tulee noudattaa Suomen arkeologisten kenttätöiden laatuohjeita.

Juhani Turpeinen
Rakennustutkija

Mika Sarkkinen
Arkeologi

Tiedoksi:

Museovirasto / Itä- ja Pohjois-Suomen kulttuuriympäristöpalvelut
Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus

